UCHWAŁA

komisji habilitacyjnej do spraw postępowania dr Aleksandry Borek

o nadanie stopnia doktora habilitowanego

w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia

z dnia 7 września 2026 roku

§ 1

Komisja habilitacyjna do spraw postępowania dr Aleksandry Borek o nadanie stopnia doktora habilitowanego, w składzie:

prof. dr hab. Małgorzata Lipowska – przewodnicząca Komisji,
dr hab. Ewelina Smoktunowicz – sekretarz Komisji,
prof. dr hab. Marta Makara-Studzińska – recenzentka,
prof. dr hab. Ewa Mojs – recenzentka,
prof. dr hab. Janina Ogińska-Bulik – recenzentka,
prof. dr hab. Przemysław Bąbel – recenzent,
prof. dr hab. Agata Gąsiorowska – członkini Komisji,

działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, po zapoznaniu się z dokumentacją postępowania, w tym z czterema recenzjami osiągnięć naukowych Habilitantki, oraz po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego, stwierdza, że dr Aleksandra Borek spełnia przesłanki warunkujące nadanie stopnia doktora habilitowanego, określone w art. 219 ust. 1 pkt 1–3 ustawy.

Osiągnięcie naukowe dr Aleksandry Borek stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny psychologia, a Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

W wyniku przeprowadzonego jawnego głosowania Komisja wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Aleksandrze Borek stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Wynik głosowania:

– uprawnionych do głosowania – 7 osób,
– obecnych – 6 osób,
– głosów za – 6,
– głosów przeciw – 0,
– głosów wstrzymujących się – 0.

§ 2

Integralną częścią niniejszej uchwały jest Załącznik nr 1 stanowiący jej uzasadnienie.

§ 3

Komisja przekazuje niniejszą uchwałę Przewodniczącemu Rady Naukowej Instytutu Psychologii Uniwersytetu SWPS.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Signed by / Podpisano przez:

Małgorzata Anna Lipowska
Uniwersytet Gdański

Date / Data: 2026-09-17 07:43

UZASADNIENIE

Komisja habilitacyjna zapoznała się z dokumentacją postępowania dr Aleksandry Borek, w tym z osiągnięciem naukowym wskazanym jako podstawa ubiegania się o stopień, pozostałym dorobkiem naukowym Habilitantki oraz czterema recenzjami.

Dr Aleksandra Borek uzyskała stopień Doctor of Philosophy (PhD) w 2016 r. w ramach wspólnego programu University of Exeter i University of Plymouth. Po uzyskaniu stopnia doktora rozwijała działalność naukową w kilku ośrodkach akademickich, przede wszystkim w University of Exeter i University of Oxford, a obecnie w Uniwersytecie SWPS. Jej dotychczasowa kariera ma wyraźnie międzynarodowy i przede wszystkim badawczy charakter.

Osiągnięcie naukowe i ocena recenzentów

Podstawę postępowania habilitacyjnego stanowi cykl 14 powiązanych tematycznie publikacji pt. „Psychologiczne i społeczne determinanty zachowań oraz mechanizmy zmiany zachowań w interwencjach dotyczących optymalizacji przepisywania antybiotyków".

Przedstawiony cykl tworzy konsekwentnie rozwijany program badań nad psychologicznymi, społecznymi i organizacyjnymi uwarunkowaniami zachowań związanych ze stosowaniem antybiotyków oraz mechanizmami ich zmiany. Kolejne badania prowadzą od identyfikacji determinant zachowania, poprzez analizę mechanizmów zmiany, do projektowania, wdrażania i ewaluacji interwencji. W 11 spośród 14 publikacji tworzących cykl dr Aleksandra Borek jest pierwszą autorką, a przedstawiona dokumentacja wskazuje na jej istotny udział w konceptualizacji badań, ich realizacji, analizie i interpretacji wyników oraz przygotowaniu publikacji.

Wszystkie cztery recenzje zakończyły się pozytywnymi konkluzjami. Recenzenci byli zgodni co do spójności programu badawczego, samodzielności Habilitantki, umiędzynarodowienia i aplikacyjnego znaczenia jej badań, wskazując jednocześnie na kwestie wymagające dyskusji.

Prof. dr hab. Przemysław Bąbel za szczególnie istotną wartość osiągnięcia uznał jego programowy charakter. Wskazał na logiczną sekwencję prowadzonych badań – od identyfikacji determinant zachowania, przez analizę mechanizmów jego zmiany, po projektowanie, wdrażanie i ewaluację interwencji. Wysoko ocenił samodzielność Habilitantki, różnorodność stosowanych metod oraz społeczną użyteczność badań. Jednocześnie zwrócił uwagę, że część oddziaływania przedstawionego cyklu odnosi się przede wszystkim do zdrowia publicznego i praktyki ochrony zdrowia, a wkład w psychologię ma w większym stopniu charakter empiryczny i aplikacyjny niż teoretyczny. Ostatecznie uznał jednak, że cykl stanowi znaczny wkład w rozwój psychologii i poparł nadanie Habilitantce stopnia doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. Janina Ogińska-Bulik pozytywnie oceniła spójność cyklu, identyfikację psychologicznych i społecznych determinant zachowań oraz analizę mechanizmów działania, projektowanie i ewaluację interwencji. Zwróciła jednak uwagę na silne związki części prac z naukami medycznymi i naukami o zdrowiu, publikowanie wyników przede wszystkim w czasopismach medycznych oraz brak wykorzystania standardowych psychologicznych narzędzi pomiaru. W jej ocenie wkład osiągnięcia w rozwój psychologii był bardziej ograniczony niż jego znaczenie dla zdrowia publicznego. Mimo tych zastrzeżeń uznała przedstawiony cykl za spójny i wnoszący istotny wkład w rozwój psychologii oraz podtrzymała rekomendację nadania stopnia.

Prof. dr hab. Marta Makara-Studzińska podkreśliła spójność, interdyscyplinarność oraz własny, innowacyjny i twórczy wkład dr Aleksandry Borek. Wysoko oceniła jej dorobek publikacyjny, samodzielność naukową oraz doświadczenie zdobywane w międzynarodowych zespołach badawczych.

Za istotne uznała zastosowanie teorii zmiany zachowania do problemu antybiotykooporności i analizę mechanizmów działania interwencji. W końcowej ocenie stwierdziła, że działalność naukowa Habilitantki stanowi znaczny wkład w rozwój psychologii, a całokształt jej dorobku spełnia wymagania określone w ustawie.

Prof. dr hab. Ewa Mojs szczególnie wysoko oceniła społeczne i zdrowotne znaczenie podjętej problematyki oraz użyteczność aplikacyjną badań. Podkreśliła spójność programu badawczego, samodzielność i dojrzałość naukową Habilitantki, wysoki poziom umiędzynarodowienia jej działalności oraz znaczenie uzyskanych wyników dla praktyki klinicznej i polityki zdrowotnej. W konkluzji stwierdziła spełnienie wymagań ustawowych i poparła nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Wspólną osią uwag krytycznych nie była zatem jakość badań ani samodzielność Habilitantki, lecz usytuowanie osiągnięcia na pograniczu psychologii, nauk o zdrowiu i zdrowia publicznego oraz zakres jego bezpośredniego wkładu w rozwój psychologii. Kwestia ta stała się jednym z głównych tematów kolokwium habilitacyjnego.

Aktywność naukowa Habilitantki

Dorobek dr Aleksandry Borek wykracza poza publikacje tworzące osiągnięcie habilitacyjne. Jej działalność naukowa była prowadzona w kilku ośrodkach akademickich, w tym w University of Exeter i University of Oxford, a obecnie w Uniwersytecie SWPS. Wcześniejsze doświadczenia zawodowe obejmowały również University of Portsmouth i University of Cambridge. Habilitantka uczestniczyła w licznych międzynarodowych projektach badawczych, a obecnie kieruje projektem dotyczącym stosowania antybiotyków i strategii zapobiegania antybiotykooporności w Polsce, finansowanym w ramach programu „Polskie Powroty" NAWA i współfinansowanym przez Narodowe Centrum Nauki.

Recenzenci zgodnie pozytywnie ocenili międzynarodowy i wieloośrodkowy charakter tej aktywności. Prof. dr hab. Przemysław Bąbel zwrócił jednocześnie uwagę, że doświadczenie Habilitantki w samodzielnym kierowaniu dużymi projektami uzyskanymi w otwartych konkursach jest mniej rozbudowane niż jej dorobek publikacyjny, a aktywność konferencyjna nie jest szczególnie intensywna. Uwagi te nie wpłynęły jednak na pozytywną ocenę tego obszaru jej działalności.

Recenzenci pozytywnie odnieśli się również do działalności dydaktycznej, organizacyjnej, recenzenckiej, redakcyjnej i popularyzatorskiej dr Aleksandry Borek. Habilitantka prowadziła zajęcia m.in. w University of Oxford i University of Exeter, sprawowała opiekę nad pracami studentów i uczestniczyła w kształceniu młodych badaczy. Jej aktywność organizacyjna obejmowała m.in. działalność w organizacjach i towarzystwach naukowych, pracę redakcyjną i recenzencką oraz popularyzację wiedzy dotyczącej antybiotyków, infekcji i antybiotykooporności. Aktywności te uzupełniają zasadniczy, wyraźnie naukowy profil jej dotychczasowej kariery.

Całość przedstawionej dokumentacji pozwoliła Komisji pozytywnie ocenić skalę i charakter aktywności naukowej dr Aleksandry Borek realizowanej w różnych, w tym zagranicznych, ośrodkach naukowych.

Kolokwium habilitacyjne i dyskusja Komisji

Podczas publicznego kolokwium habilitacyjnego dr Aleksandra Borek przedstawiła swój program badawczy jako usytuowany na styku psychologii zdrowia, nauk o zdrowiu i medycyny. Omówiła wykorzystanie teorii i modeli zmiany zachowania, w tym Theoretical Domains Framework oraz Behaviour Change Wheel, do identyfikacji determinant zachowań klinicznych, projektowania interwencji i analizy mechanizmów ich działania. Wskazała m.in. na znaczenie przekonań o konsekwencjach, wpływów społecznych, emocji, intencji oraz czynników organizacyjnych i kontekstowych.

Dyskusja koncentrowała się przede wszystkim na kwestii wkładu przedstawionego programu badań w rozwój psychologii. Prof. dr hab. Przemysław Bąbel poprosił Habilitantkę o sprecyzowanie, co jej badania wnoszą do psychologii, w szczególności psychologii zdrowia. Prof. dr hab. Janina Ogińska-Bulik poprosiła natomiast o wskazanie najważniejszych zmiennych psychologicznych wyjaśniających skłonność do przepisywania antybiotyków i mechanizmu ich działania oraz odniosła się do braku standardowych narzędzi psychologicznych w badaniach tworzących cykl.

Odpowiadając na te pytania, dr Borek wskazała, że wkład w rozwój psychologii nie musi polegać wyłącznie na tworzeniu nowych teorii lub modeli. Za istotny rezultat swoich badań uznała wykazanie możliwości zastosowania modeli i taksonomii technik zmiany zachowania, rozwijanych wcześniej przede wszystkim w odniesieniu do zachowań związanych ze stylem życia, do zachowań klinicznych o odmiennych uwarunkowaniach indywidualnych i kontekstowych. Pozwala to oceniać użyteczność istniejących modeli w nowym obszarze, precyzować mechanizmy zmiany oraz wykorzystywać je do projektowania interwencji. Jako szczególnie istotne determinanty przepisywania antybiotyków wskazała przekonania o konsekwencjach oraz wpływy społeczne. Potwierdziła również, że w badaniach tworzących cykl nie stosowano standardowych psychologicznych narzędzi pomiaru, wskazując na jakościowy i eksploracyjny charakter znacznej części badań.

W części niejawnej Komisji prof. dr hab. Ewa Mojs podtrzymała jednoznacznie pozytywną ocenę. Prof. dr hab. Janina Ogińska-Bulik również pozostała przy pozytywnej rekomendacji, choć zaznaczyła, że prezentacja i odpowiedzi Habilitantki nie usunęły wszystkich jej wcześniejszych wątpliwości dotyczących zakresu psychologicznego komponentu osiągnięcia. Prof. dr hab. Przemysław Bąbel uznał natomiast odpowiedź dotyczącą wkładu w psychologię za przekonującą i rozstrzygającą jego wcześniejszą wątpliwość. Podkreślił, że rozwój dyscypliny może polegać nie tylko na tworzeniu nowych modeli, ale również na wykazywaniu trafności i użyteczności modeli istniejących w nowych obszarach.

Prof. dr hab. Agata Gąsiorowska zwróciła uwagę, że interdyscyplinarny charakter osiągnięcia pozwalałby rozpatrywać je także w innych dyscyplinach, jednak jego komponent psychologiczny jest wystarczający, aby stanowiło podstawę postępowania habilitacyjnego w psychologii. Dr hab. Ewelina Smoktunowicz, prof. USWPS przychyliła się do pozytywnych ocen i opowiedziała się za nadaniem stopnia.

W toku dyskusji Komisja uznała, że zasadnicza kwestia wymagająca rozstrzygnięcia dotyczyła nie wartości naukowej czy społecznej przedstawionego dorobku, lecz tego, czy wnosi on dostatecznie wyraźny wkład właśnie do psychologii. Odpowiedzi Habilitantki podczas kolokwium, w szczególności dotyczące wykorzystania modeli psychologii zdrowia w analizie zachowań klinicznych oraz mechanizmów zmiany zachowania, pozwoliły doprecyzować ten aspekt osiągnięcia.

Konkluzja

Po uwzględnieniu ocen recenzentów, całokształtu dorobku naukowego Habilitantki, przebiegu kolokwium oraz dyskusji Komisja uznała, że przedstawione osiągnięcie, mimo jego wyraźnie interdyscyplinarnego charakteru, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny psychologia. Wkład ten wiąże się przede wszystkim z zastosowaniem i weryfikacją modeli psychologii zdrowia w nowym obszarze zachowań klinicznych, identyfikacją psychologicznych i społecznych determinant tych zachowań oraz wykorzystaniem wiedzy o mechanizmach ich zmiany w projektowaniu interwencji.

Pozytywnie oceniono również wieloletnią, międzynarodową i wieloośrodkową aktywność naukową dr Aleksandry Borek. Całość przedstawionego dorobku, cztery pozytywne recenzje oraz przebieg kolokwium i dyskusji dały Komisji podstawę do sformułowania pozytywnej opinii w sprawie nadania dr Aleksandrze Borek stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Signed by / Podpisano przez:
Małgorzata Anna Lipowska
Uniwersytet Gdański
Date / Data: 2026-09-17 07:44